

BM-RAPPORT 2011

Vleermuisonderzoek Spijksedijk in het kader van de Flora- en faunawet

Auteur, T.P. Molenaar

CONCEPT

Inhoud

1	Inleiding	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Doel	4
1.3	Leeswijzer	4
2	Werkwijze en inspanning	5
2.1	Vleemuizen	5
2.2	Volledigheid inventarisatie	5
3	Omschrijving plangebied	7
4	Resultaten	8
4.1	Per soort	8
4.2	Per functie	9
5	Ingrep	10
6	Toetsing aan de Flora- en faunawet	11
6.1	Effecten	11
6.2	Toetsing Flora- en faunawet	11
7	Conclusies en aanbevelingen	13
7.1	Conclusies	13
7.2	Aanbevelingen	13
8	Geraadpleegde literatuur	14
8.1	Literatuur	14
8.2	Geraadpleegde websites	14
Bijlage 1	Foto-impressie plangebied	15
Bijlage 2	Verspreidingskaarten	18
Bijlage 3	Flora- en faunawet	19
	A. Verbodsbepalingen	19
	B. Algemene maatregel van Bestuur (AmvB)	19
	C. Gedragscodes	21

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Gemeente Rijnwaarden wil een bestemmingsplanwijziging doorvoeren voor het bedrijventerrein aan de Spijksedijk. Uit deze wijziging kunnen werkzaamheden voortvloeien als het slopen van gebouwen, verwijderen van groenelementen, nieuwbouw en een toename van de terreinverlichting.

Volgens nationale en internationale regelgeving is het verplicht vóór de ingreep onderzoek te doen naar het eventuele voorkomen van beschermde flora en fauna. Om dergelijk soortgericht veldonderzoek goed te kunnen plannen en uitvoeren is het noodzakelijk te weten welke flora en fauna (potentieel) voorkomen in het gebied dat beïnvloed wordt door de voorgenomen ingrepen.

Uit een ecologische potentieinschatting van Buro Maerlant (2011) blijkt dat in het plangebied mogelijk beschermde vleermuissoorten voorkomen. Daarom heeft Buro Maerlant in opdracht van Milon onderzoek naar vleermuizen uitgevoerd.

1.2 Doel

- Met behulp van dit onderzoek worden de volgende vragen beantwoord:
- Welke soorten vleermuizen komen voor binnen het plangebied?
- Welke functies heeft het plangebied voor aanwezige soorten vleermuizen?
- Leidt de ingreep tot overtreding van de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet?

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden werkwijze en inspanning beschreven, terwijl in hoofdstuk 3 een beschrijving van het plangebied volgt. In hoofdstuk 4 worden de resultaten van het vleermuisonderzoek gepresenteerd. De ingreep wordt in hoofdstuk 5 omschreven. Vervolgens zijn de mogelijke effecten van de ingreep gerelateerd aan de aanwezige vleermuizen en getoetst aan de Flora- en faunawet (hoofdstuk 6). In hoofdstuk 7 zijn de conclusies en aanbevelingen opgenomen. Tevens is een korte literatuurlijst opgenomen (hoofdstuk 8).

2 Werkwijze en inspanning

Op 15 juni, 28 juni, 12 juli, 24 augustus en 15 september 2011 is het plangebied bedrijventerrein Spijksedijk geïnventariseerd op vleermuizen. De toegepaste onderzoeksmethoden worden in paragraaf 2.1 nader toegelicht.

Tijdens alle bezoeken waren de weersomstandigheden ideaal voor het inventariseren van vleermuizen (Tabel 1).

Tabel 1. Datum, temperatuur, bewolking, neerslag en windkracht op de dagen waarop de inventarisatie uitgevoerd is.

Datum	Tijdstip	Naam medewerker	Weersomstandigheden
15-06-2011	hele nacht	T.P. Molenaar	18 – 14,5 °C / 0 Bft / droog / geheel bewolkt
28-06-2011	hele nacht	T.P. Molenaar	27 – 18,5 °C / 2 Bft / droog / helder
12-07-2011	hele nacht	T.P. Molenaar	19 – 15 °C / 2 Bft / droog / licht bewolkt
24-08-2011	nacht	T.P. Molenaar	18 °C / 1 Bft / droog / helder
15-09-2011	nacht	T.P. Molenaar	9,5 °C / 0 Bft / droog / helder

2.1 Vleermuizen

Tijdens de veldbezoeken is door middel van geluid en zicht geïnventariseerd. Met behulp van een heterodyne batdetector met opname- en vertrageningsfunctie (type: Petterson D240x) is de echolocatie die vleermuizen uitzenden hoorbaar gemaakt voor mensen.

Wanneer de soort op basis van frequentie, klank en ritme niet met 100% zekerheid bepaald kon worden, is een opname gemaakt met een extern opnameapparaat (type: Roland Edirol R09H). Deze opname is door middel van het computerprogramma Batsound nader geanalyseerd. Hierbij zijn de criteria zoals beschreven door Arjan Boonman (www.batecho.eu) toegepast.

Door daarnaast zoveel mogelijk visueel waar te nemen is de determinatie geverifieerd en is het gedrag (en daarmee vaak de functie van het gebied) vastgesteld.

Gedurende het voorjaar (tussen mei en augustus) zijn de bezoeken direct vanaf zonsondergang tot twee uur na zonsondergang of vanaf twee uur voor zonsopkomst tot zonsopkomst uitgevoerd. Gedurende de nazomer (augustus tot oktober) zijn de bezoeken tussen één uur na zonsondergang en één uur voor zonsopkomst uitgevoerd. In de nazomer is steeds minimaal twee uur geïnventariseerd.

Aanvullend is een Petterson D500x, een automatisch opnameapparaat, in een oude schoorsteen geplaatst teneinde te onderzoeken of er vleermuizen in de schoorsteen verblijven.

2.2 Volledigheid inventarisatie

Het vleermuisonderzoek is volgens het Vleermuisprotocol van de Gegevensautoriteit Natuur uitgevoerd.

De inventarisatie is een steekproef gebaseerd op momentopnames. Hierdoor is niet uitgesloten dat soorten en functies welke niet waargenomen zijn, op een ander tijdstip wel aanwezig zijn. Dit is

acceptabel omdat de Flora- en faunawet een initiatiefnemer vraagt te doen wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

Met de gekozen methode en inspanning is dan ook voldoende invulling gegeven aan artikel 2 (Zorgplicht) van de Flora- en faunawet. Wat betreft het vooronderzoek heeft de initiatiefnemer gedaan wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

3 Omschrijving plangebied

Het plangebied is gelegen aan de Spijkседijk ten zuiden van Lobith en ten oosten van Tolkamer in de gemeente Rijnwaarden (provincie Gelderland). In Figuur 1 is de begrenzing van het plangebied met rood aangegeven. Het plangebied beslaat het industrieterrein aan de Spijkседijk.

Figuur 1. Ligging en begrenzing (in rood) van het plangebied. Bron: topografische dienst, Emmen, 2011.

- Binnen het plangebied zijn de volgende ecotopen aanwezig (zie ook Bijlage Fout: Bron van verwijzing niet gevonden):
- droog extensief beheerd grasland;
- enkele gebouwen met dakpannen, houten betimmering en spouwmuur;
- breed diep stilstaand water (> 2 meter breed, > 1 meter diep);
- dikke laanbomen, populieren, mogelijk met holtes (diameter borsthoogte > 25 cm);
- lage, opgaande, kruidige begroeiing;
- verharding, asfalt wegen, paden en met asfalt of klinkers verharde opslagterreinen;
- houtwallen en bosschages.

4 Resultaten

Gedurende het onderzoek werden binnen het plangebied vijf soorten vleermuizen aangetroffen:

- gewone dwergvleermuis – *Pipistrellus pipistrellus*;
- ruige dwergvleermuis – *Pipistrellus pipistrellus*;
- laatvlieger – *Eptesicus serotinus*;
- rosse vleermuis – *Nyctalus noctula*;
- watervleermuis – *Myotis daubentonii*.

4.1 Per soort

4.1.1. Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is verspreid door het plangebied aangetroffen. Het ging voornamelijk om foeragerende individuen. De dieren werden vooral rondom gebouwen, stapels stalen buizen en groenelementen waargenomen. In de periode juni – juli is een zomerverblijfplaats waargenomen op het terrein van Swanenberg IJzer Groep. Het dier zat in het complex met oude ovens. In de paarperiode (augustus-september) zijn op drie locaties roepende mannetjes van de gewone dwergvleermuis aangetroffen. Dit duidt op de aanwezigheid van paarverblijfplaatsen. De mannetjes vliegen al roepend rondjes rond hun paarverblijfplaats om zo vrouwtjes te lokken. De paarverblijfplaatsen bevinden zich in gebouwen op de terreinen van Daams, Swanenberg IJzer Groep en VAR.

Gedurende het onderzoek zijn geregeld overvliegende gewone dwergvleermuizen aangetroffen langs de noordgrens van het plangebied. Op deze grens staan meerdere bomenrijen. De vliegroute begint vermoedelijk bij de boerderij net buiten het plangebied aan de Copera. In deze boerderij is waarschijnlijk een verblijfplaats aanwezig.

4.1.2. Ruige dwergvleermuis

De ruige dwergvleermuis is foeragerend waargenomen in het deel van het plangebied dat aan de zuidzijde van de Spijksedijk ligt en rondom de plas in de noordoostelijke hoek van het plangebied. Op grond van het kleine aantal dieren in verhouding tot de omvang van het plangebied gaat het niet om essentieel foerageergebied van deze soort.

Vliegroutes en vaste rust- en verblijfplaatsen zijn niet aangetroffen.

4.1.3. Laatvlieger en rosse vleermuis

Beide soorten zijn een enkele keer foeragerend waargenomen in het plangebied. Het was opmerkelijk dat tijdens de inventarisatie van 24 augustus een groep laatvliegers, ongeveer acht tot tien individuen, aan het foerageren was boven een lichtmast op het terrein van Wellman recycling. Gedurende de laatste inventarisatienacht waren op dezelfde plek twee rosse vleermuizen aan het foerageren. In deze periode was er een flink aanbod van grote nachtvlinders. Beide soorten vleermuizen hebben hiervan klaarblijkelijk geprofiteerd.

Vliegroutes, essentieel foerageergebied en vaste rust- en verblijfplaatsen zijn van deze twee soorten niet aangetroffen.

4.1.4. Watervleermuis

De watervleermuis is een keer waargenomen midden in het open gebied van het opslagterrein met stalen buizen. Vermoedelijk was het dier op weg naar het waterrijke gebied dat rond het plangebied ligt.

4.2 Per functie

4.2.1. Foerageergebied

Het bedrijventerrein fungeert als foerageergebied voor gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis. Het gaat om kleine aantallen, zeker in verhouding tot de omvang van het plangebied. De foeragerende vleermuizen gebruiken vooral de aanwezige groenelementen en gebouwen. De laatvlieger en rosse vleermuis maken bovendien gebruik van de aantrekkingskracht van wit licht op grote motten en kevers in een bepaalde periode in het seizoen. Het bedrijventerrein is geen essentieel foerageergebied.

4.2.2. Vliegroutes

De noordgrens van het plangebied fungeert als vliegroute voor gewone dwergvleermuizen. De dieren vliegen vanaf de Copera langs de houtwal op het terrein van Daams via de grondwal achter op het terrein van de VAR door de restanten van een populierenlaan op het terrein van Swanenberg IJzer Groep richting het natte bosrijke gebied rondom de zandoverslagplaats ten oosten van het plangebied. De route is van belang voor het functioneren van de verblijfplaats in de de boerderij die ten noordwesten van het plangebied staat. Mogelijk is de route ook in gebruik door gewone dwergvleermuizen die hun verblijfplaats hebben in Tolkamer.

4.2.3. Vaste rust en verblijfplaatsen

In de periode juni – juli is een zomerverblijfplaats aangetroffen van de gewone dwergvleermuis. Het dier zit in een gebouw op het terrein van Swanenberg IJzer Groep. Dit is het gebouw waarin zich de oude ovens bevinden. In de paarperiode (augustus-september) zijn een aantal roepende mannetjes van de gewone dwergvleermuis waargenomen op drie locaties: de oude opslag achter op het terrein van Daams, de oude gemetselde loods op het terrein van de VAR, en in het gebouw met de oude ovens op het terrein van Swanenberg IJzer Groep. De mannetjes van de gewone dwergvleermuis vliegen al baltsend rondjes in hun territorium om zo vrouwtjes te lokken om mee te paren. In de gebouwen waarbij roepende gewone dwergvleermuizen zijn aangetroffen betekent dit dat zich in die gebouwen paarverblijfplaatsen bevinden. Paarverblijfplaatsen zijn ook vaak in gebruik als winterverblijfplaats. Het is aannemelijk dat een klein aantal gewone dwergvleermuizen ook overwintert in de verschillende gebouwen in het plangebied zelf. Kraam- en winterverblijfplaatsen van grotere groepen gewone dwergvleermuizen zijn niet aangetroffen.

Vaste rust- en/of verblijfplaatsen van ruige dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis en watervleermuis zijn niet aangetroffen.

5 Ingreep

Gemeente Rijnwaarden is voornemens om een wijziging van het bestemmingsplan door te voeren voor het plangebied bedrijventerrein Spijksedijk. Mogelijke werkzaamheden in de toekomst bestaan uit:

- slopen van gebouwen;
- nieuwbouw;
- toename van verlichting;
- verwijderen groenelementen.

De Flora- en faunawet hanteert een aantal belangen waaronder een ingreep kan vallen, onderhavige ingreep valt onder het volgende belang:

j. de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

6 Toetsing aan de Flora- en faunawet

6.1 Effecten

Het is nog niet volledig duidelijk hoe de ingreep in het plangebied er zal uitzien. Aangenomen wordt dat gebouwen gesloopt gaan worden en dat nieuwbouw zal plaatsvinden. Ook een toename van de hoeveelheid verlichting is denkbaar, net als de verwijdering van groenelementen. Voor de aangetroffen beschermde soorten zijn dit de werkzaamheden waarbij belangrijke effecten op vleermuizen kunnen optreden.

Omdat de ingreep zelf nog niet bekend is, is het lastig om de exacte effecten te bepalen. Daarom is hieronder uitgegaan van de voor de waargenomen soorten meest schadelijke werkzaamheden.

6.1.1. Slopen gebouwen

Het slopen van gebouwen heeft tot gevolg dat er paar- en zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis verloren gaan. Als in de nieuwbouw speciale voorzieningen getroffen worden voor de gewone dwergvleermuis dan heeft dit geen effect op de lokale populatie gewone dwergvleermuizen.

Het gebouw achter op het terrein van Daams heeft de meeste waarde voor meerdere soorten vleermuizen. De gewone dwergvleermuis heeft hier een paar- en winterverblijfplaats. Het slopen van dit gebouw heeft derhalve een negatief effect. Voorafgaand aan de sloop zullen alternatieven beschikbaar moeten worden gesteld om schade, en daarmee een overtreding van de Flora- en faunawet, te voorkomen.

6.1.2. Toename lichtintensiteit

Een toename van de hoeveelheid licht in het plangebied heeft negatieve effecten op voornamelijk vleermuizen en in mindere mate ook op de steenuil. Een toename van licht rond de ruigtes en groenelementen maakt deze ongeschikt als foerageergebied voor vleermuizen. Er zijn voldoende alternatieven in de omgeving zodat het verlies aan foerageergebied niet direct schadelijk is. Een toename van verlichting rond de vliegroute heeft wel een negatief effect dat ook meerdere verblijfplaatsen van vleermuizen negatief kan beïnvloeden. Bij toekomstige ontwikkelingen moet dan ook rekening worden gehouden met deze vliegroute door daaromheen een donkere zone te handhaven.

6.1.3. Verwijderen groenelementen

Het verwijderen van groenelementen levert een achteruitgang van de kwaliteit als foerageergebied op. Voor vleermuizen is dit niet direct schadelijk.

6.2 Toetsing Flora- en faunawet

Artikel 11 van de Flora- en faunawet verbiedt onder andere het vernietigen van vaste rust- en/of verblijfplaatsen. Er zullen meerdere paar- en winterverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen verloren gaan. Met de geplande ingreep wordt de Flora- en faunawet daardoor overtreden. De voorgenomen ingreep heeft een negatief effect op de lokaal aanwezige populatie, maar omdat het een gering aantal dieren betreft, zal de ingreep geen effect hebben op de gunstige staat van instandhouding van de soort.

Toch is het niet toegestaan de ingreep zonder aanvullende mitigerende maatregelen uit te voeren.

Artikel 11 van de Flora- en faunawet verbiedt namelijk onder andere het vernietigen van vaste rust- en/of verblijfplaatsen. Voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient daarom een mitigatieplan opgesteld te worden.

7 Conclusies en aanbevelingen

7.1 Conclusies

- Het plangebied fungeert voor vier soorten vleermuizen (gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis) als foerageergebied. Op grond van het kleine aantal dieren wordt verwacht dat het plangebied geen essentieel foerageergebied voor vleermuizen is.
- De watervleermuis is slechts een keer waargenomen. Vermoedelijk gaat het om een overvliegend dier richting het open water in de omgeving van het plangebied.
- Gedurende het onderzoek werd een vliegroute van vleermuizen waargenomen. Deze vliegroute ligt langs de noordgrens van het plangebied en is van belang voor verblijfplaatsen in de nabije omgeving, de boerderij aan de Copera en de gebouwen in Tolkamer. Het betreft waarschijnlijk een essentiële vliegroute.
- Van de gewone dwergvleermuis zijn een zomerverblijfplaats en drie paarverblijfplaatsen aangetroffen. Deze bevinden zich in diverse gebouwen verspreid over het bedrijventerrein.
- Er zijn geen kraamverblijfplaatsen van vleermuizen waargenomen. Daarnaast zijn geen aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van een winterverblijfplaats voor grotere aantallen dieren. De aanwezigheid van enkele paarverblijfplaatsen geeft wel aan dat het plangebied door minstens enkele individuen ook in gebruik is als winterverblijfplaats.
- Omdat het onderzoek heeft plaatsgevonden volgens het Vleermuisprotocol van de Gegevensautoriteit Natuur kan gesteld worden dat het plangebied voor paarverblijfplaatsen afdoende is geïnventariseerd.
- Het slopen van gebouwen, het verwijderen van groenelementen en de toename van verlichting in het plangebied leveren in potentie schadelijke effecten op voor de aangetroffen beschermde soorten vleermuizen.

7.2 Aanbevelingen

- Voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient een mitigatieplan opgesteld te worden waarmee de gunstige staat van instandhouding van de waargenomen beschermde soorten gewaarborgd blijft.

8 Geraadpleegde literatuur

8.1 Literatuur

Arcadis, 2006. Gedragscode Flora- en faunawet voor de bouw- en ontwikkelsector. [[http://www.minlnv.nl/cdlpub/servlet/CDLServlet?p_file_id=36944\(18-11-2011\)](http://www.minlnv.nl/cdlpub/servlet/CDLServlet?p_file_id=36944(18-11-2011))].

Broekhuizen, S. (et al.), 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Dietz, C., Helversen O. von, & D. Nill leermuizen. 2011. Alle soorten van Europa en Noord-West Afrika. Trion Natuur.

Gegevensautoriteit Natuur, 2009. Vleermuisprotocol. [<http://www.gegevensautoriteitnatuur.nl/files/vleermuisprotocol-2-april-2009-pdf.pdf> (18-11-2011)].

Heusden, W.R.M. & S.J. Vreugdenhil. 2006. Handreiking Flora- en faunawet. Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Dienst Landelijk Gebied, Utrecht.

Ministerie van EL&I, 2010. Buiten aan het Werk. Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren! Brochure. [<http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/brochures/2010/03/01/buiten-aan-het-werk-houd-tijdig-rekening-met-beschermde-dieren-en-planten.html> (18-11-2011)].

Sachteleben, J. & O. von Helversen, 2006. Songflight behaviour and mating system of the pipistrelle bat (*pipistrellus pipistrellus*) in an urban habitat. In: *Acta Chiropterologica*, 8(2): 391-401, 2006.

8.2 Geraadpleegde websites

www.batecho.eu

www.telmee.nl

www.vleermuis.net

www.waarneming.nl

www.zoogdieratlas.nl

www.zoogdiervereniging.nl

Bijlage 1 Foto-impressie plangebied

Figuur 2. Terrein Swanenberg IJzer Groep.

Figuur 3. Terrein Daams, met links het gebouw met verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis.

Figuur 4. Terrein aan zuidzijde Spijksedijk.

Figuur 5. Loods op het terrein van de VAR, met paarverblijfplaats van gewone dwergvleermuis.

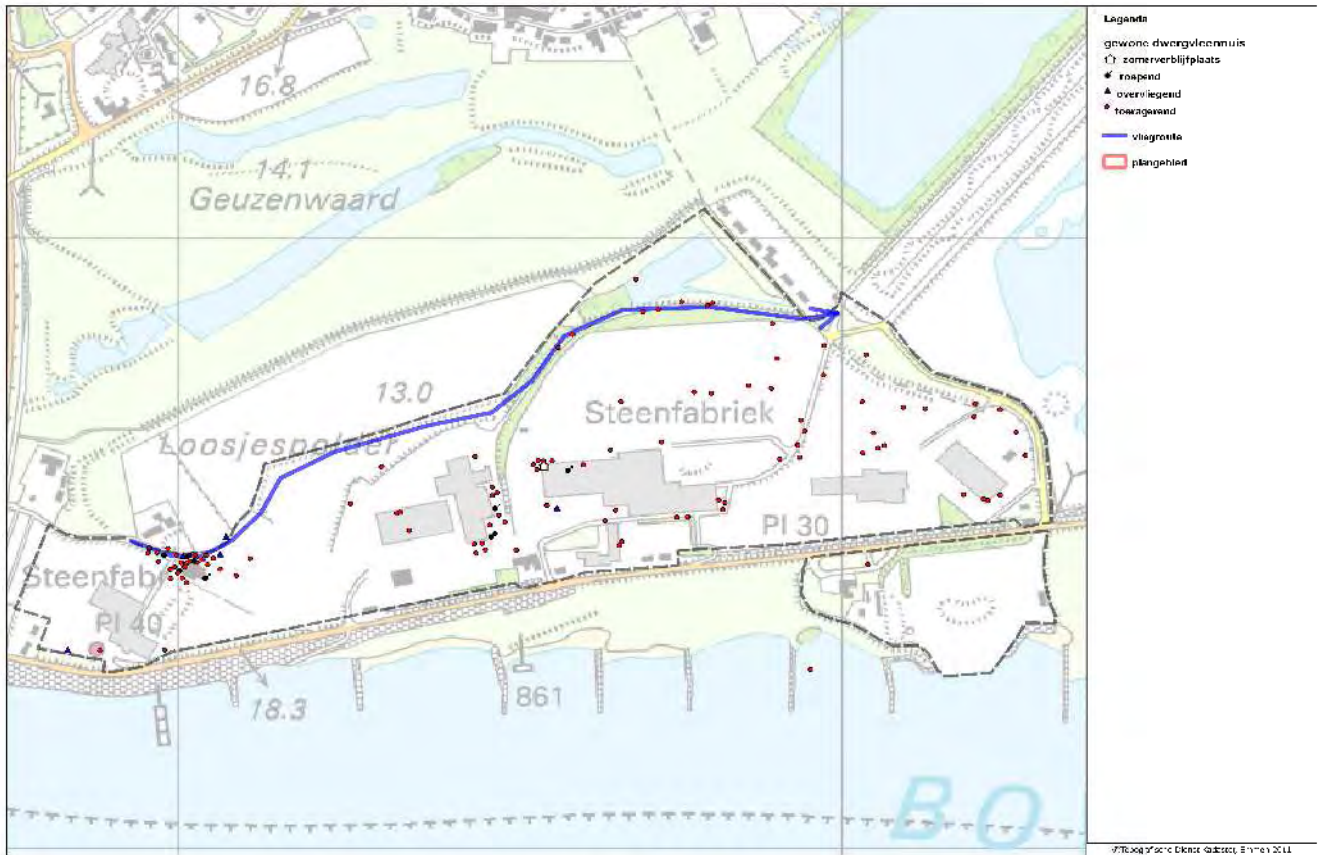

Figuur 6. Kruidenrijke ruige begroeiing op het terrein van de VAR.

Figuur 7. Waterplas in de noordoosthoek van het plangebied.

Bijlage 2 Verspreidingskaarten

1/16/2009 09:56:42 AM (GMT+02:00) 2011

2/13/2010 09:56:42 AM (GMT+02:00) 2011

Bijlage 3 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet is de soortgerichte implementatie van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn en bundelt de bepalingen die voorheen in verschillende wetten waren opgenomen: Vogelwet 1936, Jachtwet, Natuurbeschermingswet (hoofdstuk V: soortenbescherming), Nuttige Dierenwet 1914 en Wet Bedreigde uitheemse dier- en plantensoorten. De Flora- en faunawet beschermt in beginsel soorten.

Activiteiten waarbij schade wordt gedaan aan beschermde dieren of planten zijn verboden, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het "nee, tenzij"-principe). Het is dan ook altijd zaak om, waar mogelijk, activiteiten uit te voeren zonder schade aan beschermde dieren en planten aan te brengen.

De wet erkent de intrinsieke waarde van in het wild levende dieren. In de wet is dan ook een zorgplicht opgenomen: iedereen moet 'voldoende zorg' in acht nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten (niet alleen de beschermde) en hun leefomgeving.

A. Verbodsbepalingen

De Flora- en faunawet kent, naast de zorgplicht, een aantal verbodsbepaling welke relevant zijn voor de onderhavige toetsing:

Artikel 8

Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11

Het is verboden nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12

Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

B. Algemene maatregel van Bestuur (AmvB)

Op 23 februari 2005 is de "AmvB art. 75" van de Flora- en faunawet in werking getreden. In dit besluit is een vrijstelling voor specifieke activiteiten en soorten geregeld. Tevens introduceert de AmvB de gedragscode.

Tabel 1

Voor soorten die zijn opgenomen in Tabel 1 geldt een algehele vrijstelling wanneer de werkzaamheden vallen onder:

bestendig beheer en onderhoud, ook in landbouw en bosbouw;

bestendig gebruik;

ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Er dient een ontheffing te worden aangevraagd wanneer de werkzaamheden niet onder een van deze categorieën vallen en er een (te verwachten) negatief effect op de soorten uit Tabel 1 is. Deze aanvraag wordt door bevoegd gezag onderworpen aan een lichte toets. Daarbij wordt getoetst of de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in het geding is, en of de activiteit een redelijk doel dient.

Tabel 2

De soorten zoals opgenomen in Tabel 2 zijn strenger beschermd. Hierbij geldt een vrijstelling mits gewerkt wordt volgens een door de minister goedgekeurde gedragscode. Vallen de werkzaamheden niet onder de bij Tabel 1 genoemde categorieën of wordt niet gewerkt volgens een gedragscode, dan moet een ontheffing aangevraagd worden. Deze aanvraag wordt, net als voor de soorten van Tabel 1 geldt, onderworpen aan een lichte toets.

Tabel 3

De soorten uit Tabel 3 zijn de zwaarst beschermde soorten. Ook wanneer werkzaamheden vallen onder een van de bij Tabel 1 genoemde categorieën, geldt niet zonder meer een vrijstelling. Alleen bij bestendig beheer en onderhoud is een vrijstelling mogelijk wanneer gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Werkzaamheden die in een van de andere categorieën vallen en welke negatieve effecten op beschermde soorten (kunnen) hebben, zijn ontheffingsplichting. Voor het verstrekken van een ontheffing wordt deze onderworpen aan een zware toets wanneer:

- er geen andere bevredigende oplossing voor de geplande activiteit is;
- de geplande activiteit geen afbreuk doet aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;
- er sprake is van een in of bij de wet genoemd belang.

Bij soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn moet tevens sprake zijn van een van de volgende door de Habitatrichtlijn erkende belangen:

- dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- bescherming van flora en fauna;
- openbare veiligheid.

Vogels

Met ingang van 26 augustus 2009 heeft het Ministerie van LNV (nu EL&I) een nieuw beleid ten aanzien van broedvogels ingezet. Verblijfplaatsen van broedvogels zijn door de Flora- en faunawet beschermd. De Flora- en faunawet kent hierbij geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat bovendien om individuele broedgevallen.

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest. Deze eenmalig te gebruiken nesten vallen onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet in de periode dat deze daadwerkelijk gebruikt worden.

Van een beperkt aantal vogels is de nestlocatie het gehele jaar beschermd door de Flora- en faunawet (bijlage 2). Het betreft dan vogels die:

- het gehele jaar door gebruik maken van hun nestlocatie als vaste rust- en/ of verblijfplaatsen;
- erg honkvast en al dan niet koloniebroeders zijn. Deze soorten keren ieder jaar naar

dezelfde locaties terug. De voorwaarden waaraan de nestlocaties moeten voldoen zijn erg specifiek en vaak slechts in beperkte mate in het landschap beschikbaar;

- jaar in jaar uit van hetzelfde nest gebruik maken en zelf niet of nauwelijks in staat zijn om een eigen nest te bouwen.

Indien een jaarrond beschermd nest is aangetroffen moet altijd een omgevingscheck uitgevoerd worden. Een deskundige dient dan te onderzoeken of er voor de soort in de omgeving voldoende plekken en materiaal aanwezig zijn om zelf een vervangende locatie te vinden en een vervangend nest te maken. Indien dit niet mogelijk is, dient een vervangende nestlocatie aangeboden te worden. Wanneer dit ook niet mogelijk blijkt, dient een ontheffing aangevraagd te worden.

Ontheffing kan alleen verkregen worden op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Wettelijke belangen zijn:

- bescherming van flora en fauna;
- veiligheid van het luchtverkeer;
- volksgezondheid of openbare veiligheid.

C. Gedragscodes

Werken volgens een gedragscode kan (soms) een vrijstelling voor soorten op Tabel 2 en Tabel 3 geven. Hiervoor dient gewerkt te worden volgens een door de minister vastgestelde gedragscode. Bij onderhavige activiteit is de gedragscode van Bouwend Nederland (ARCADIS, 2006) het meest toepasselijk.

Voor meer informatie over de toepassing van de Flora- en faunawet in relatie tot gedragscodes: zie Ministerie van EL&I (2010).